

Vitenskapelig navn: *Utricularia minor* L.

Norsk navn: **Småblærerot**

Familie: Lentibulariaceae - blærerotfamilien

Artsbeskrivelse

Småblærerot *Utricularia minor* er en spinkel, rotløs langskuddplante (elodeide) som flyter fritt i vannet, eller ligger innfiltret i øvrig vannvegetasjon.

Planten er bygd opp som en skuddkjede med en hovedstengel og oppflikete blad. En slik kjede er oftest ikke mer enn 10-20 cm lang. Skuddene er blekt grønne eller stundom nesten fargeløse om de forekommer på dypere vann. Bladene er 2-3 ganger delte med trådsmale fliker uten tenner i kanten, og med halvt gjennomsiktige fangstblærer.

Blærene er sinnrike feller med undertrykk og en klaff som åpnes når små vannboende dyr kommer borti spesielle hår på klaffen. Da suges byttet inn i blæren og straks undertrykket er utliknet smekker dørklaffen igjen. Fra særskilte hår på innsiden av blæreveggen skilles det ut enzymer som løser opp byttedyret og dermed tilfører planten næringsstoffer.

På ettersommer og høst dannes små, harde overvintringsskudd (turioner) med tettpakkede blader i enden av skuddkjedene. Slike turioner er runde og bare et par mm lange. Senhøstes går skuddkjedene i oppløsning, mens turionene synker til bunns og overvintre der.

Figur 1. De rotløse flytende stenglene til småblærerot *Utricularia minor* har 2-3 ganger flikete blad som bærer små fangstblærer. Skuddene er tynne og hele planten er liten og svært spinkel så den er lett å overse. Foto: ©Birna Rørslett.

Småblærerot er den eneste av de norske blærerot-artene som ikke har tenner i bladkanten (figur 2). De aller minste sideflikene kan stundom mistolkes som bladtenner, men er grønne og ikke hyaline, og mangler det brede kantfestet som de ekte bladtennene har.

Småblærerot er den av våre blærerotarter som blomstrer oftest, men selv denne blomstrer ikke hvert år. Blomstene sitter i toppen av et bladløst stivt blomsterskaft som stikker opp over vannflaten.

Blomsterskaftet er opp til 10 cm langt og bærer 2-6 blomster på korte stilker (figur 3). Blomstene er små, 6-8 mm lange, har et langsmalt omriss med en smal, flat underleppe og et puklet svelg (figur 3). På undersiden er det en svært kort og tvert avskåret nektarproduserende spore. Underleppen kan ha langsgående brunlige striper, men disse er ofte lite tydelige sett fra oversiden. Blomsterfargen er blek gul og kan ha et svakt grønnaktig preg.

Figur 2. Bladflik med fangstblærer. Foto: ©Birna Rørslett.

Figur 3. De små, gule blomstene sitter i toppen av et bladløst blomsterskaft (venstre). Undersiden av svelget har mørkere striper og går i nedre kant over til en kort og tvert spore (høyre). Foto: ©Birna Rørslett.

Økologi

Småblærerot vokser i mindre vannsamlinger, i myrpytter og liknende, men kan også forekomme i undervannsvegetasjonen i innsjøer. Den kan også finnes i små sakteflytende bekker, men trives generelt ikke i rennende vann. Arten er registrert i de fleste innsjøtyper, også i svært kalkfattige og forsurede innsjøer. Den er regnet som tolerant overfor forurening, men sensitiv i forhold til eutrofiering. I enkelte innsjøer er den funnet på store dyp, bl.a. på 13 m dyp i Åraksfjorden i Setesdal, og er

da ofte nesten gjennomsiktig blek og fargeløs. Det er imidlertid uklart om dypvannseksemplarene klarer seg over tid eller bare er havnet der med vannstrømmer i innsjøene.

Hele blærerot-slekta er karnivore ('kjøttende') planter som takket være næringstilskuddet fra de små dyrene som fanges i blærefellene kan vokse under til dels svært næringsfattige forhold.

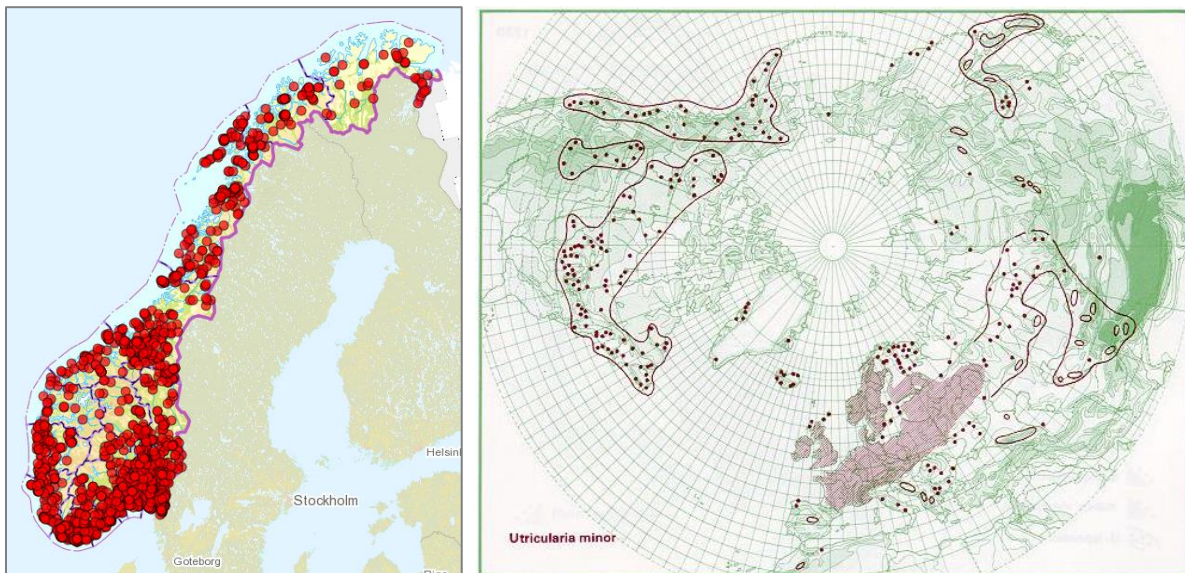
Voksestedet har også en stor innflytelse på blomstringen. Som regel vil den bare blomstre om arten vokser på grunt vann i myrpytter eller i dammer, langt mer sjelden om den er i en innsjø.

Småblærerot er inkludert i vegetasjonstypen krypsiv-vegetasjon (Fremstad 1997), men er også vanlig i andre vegetasjonstyper.

Utbredelse

Småblærerot er funnet over hele landet, fra havnivå opp i snaufjellet, til om lag 1100 moh. Tar man hensyn til hvor lett den er å gå forbi, spesielt når den mangler blomster, er den trolig oversett mange steder og sannsynligvis langt vanligere enn hva prikkartene antyder.

Arten er vanligst i Europa, særlig i nordlige og sentrale deler, men finnes også i nordlige deler av Asia og Nord-Amerika.

Figur 4. Utbredelse av småblærerot i Norge (Artskart.no, hentet 12.11 2018) og på den nordlige halvkule (Hultén og Fries 1986).

Hovedkjennetegn

Som de øvrige artene i *Utricularia*-slekten blomstrer småblærerot ikke så ofte. Derfor er det viktig å lære artens kjennetegn når plantene er sterile. Følgende kjennetegn er avgjørende for å navnsatte planter uten blomster:

- planten er frittflytende i vannet og mangler røtter i vanlig forstand. Hver plante eller skuddkjede er bare 10-20 cm lang.
- bladene har trådsmale fliker uten bladtenner i kanten, og med halvt gjennomsiktige fangstblærer.

Når småblærerot blomstrer, kan den kjennes på de blekt gule blomstene som har smal, flat underleppe og et puklet svelg. Sporen på undersiden er svært kort og tvert avskåret. Underleppen kan ha langsgående brunlige striper.

Referanse: Birna Rørslett og Marit Mjelde 2021. Faktaark: *Utricularia minor* Småblærerot. Versjon 1. Fotoflora vannplanter. Norsk institutt for vannforskning.

Forvekslingsarter

Forekomst av fangstblærer gjør at bare andre blærerotarter er tenkbare forvekslingsarter. Småblærerot skiller seg imidlertid fra alle de andre artene ved å mangle tenner på bladflikene.

Referanser

Fremstad, E. 1997. Vegetasjonstyper I Norge. NINA temahefte 12: 1-279.

Hultén, E. & Fries, M. 1986. Atlas of North European Vascular Plants north of the Tropic of Cancer. Koeltz Scientific Books, Königstein, 498 s.

Lid, J. & Lid, D.T. 2005. Norsk flora. Det Norske Samlaget. 6. utg. ved Reidar Elven.

Thor, S. 1988. The genus *Utricularia* in the Nordic countries, with special emphasis on *U. stygia* and *U. ochroleuca*. Nordic J. Botany 8: 213-225.